

Rekommenderad sorteringsordning för analyser inom klinisk mikrobiologi i nationella tjänster

Stöd för sorteringsordning av mikrobiologiska analyser i provsvar
NAG kodverk mikrobiologi

Sammanfattning

NAG kodverk mikrobiologi, en arbetsgrupp under NPO medicinsk diagnostik och NSG hälsodata, har tagit fram och förvaltar tills vidare detta dokument.

Dokumentet är primärt framtaget för att användas som ett stöd vid tillägg och visning av mikrobiologiska analyser i nationella tjänster.

Dokumentet beskriver de principer för sorteringsordning som bör tillämpas för analyser inom klinisk mikrobiologi och för resistenstabeller för antibiotika i nationella tjänster.

NAG kodverk mikrobiologi

2026-02-06

Stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Introduktion	4
Avgränsningar	4
Förkortningar	4
1. Användning av NPU-koder i nationella tjänster	5
1.1.1. Rapportnamn	5
1.1.2. Gruppering av analyser	5
1.1.3. Resistenstabell	5
2. Sorteringsordning inom gruppen "mikrobiologi"	5
3. Sorteringsordning inom gruppen "antibiotika"	6
4. Referenser	8

Introduktion

För att säkerställa en trygg och korrekt överföring av laboratorieundersökningsresultat mellan olika vårdinformationssystem, vårdgivare, nationella e-hälsotjänster (exempelvis Nationell Patientöversikt, NPÖ och 1177 journal), samt kvalitetsregister så krävs en harmoniserad och entydig identifiering av laboratorieundersökningar.

För att beskriva en laboratorieundersöknings egenskap så används NPU-koder (Nomenclature for Properties and Units). Till varje NPU-kod finns en definition och ett rapportnamn (analysbenämning). Rapportnamnet är den benämning som svarsmottagaren inom vården eller invånaren tar del av när NPU-koden används. I juni 2025 uppdaterades rapportnamnen (analysbenämningarna) till NPU-koderna för de mikrobiologiska analyserna för att öka tydligheten i analysbenämningarna för svarsmottagarna. Rapportnamnen är nu upp till 50 tecken långa.

I ett nästa steg avser man att harmonisera visningen av mikrobiologiska provsvar i de nationella tjänsterna. Inom klinisk kemi har man påbörjat detta arbete genom att utgå från den lista med grupper och analyser som används i NPÖ och 1177 journal. Denna lista kallas för "NPÖ-listan" och förvaltas av Equalis. Under 2024 gjordes en uppdatering av denna lista med nya grupper, samt ändringar i befintliga grupper (1). Detta arbete gjordes också baserat på en tidigare rekommendation från Svensk Förening för Klinisk Kemi vilken rekommenderade att denna lista med ett NPU-koder och gruppering används både i regionerna journalsystem och nationella tjänster (2).

Den nationella arbetsgruppen kodverk för klinisk mikrobiologi har gått igenom den befintliga NPÖ-listan och uppdaterat den med de mikrobiologiska analyser som idag visas i NPÖ och 1177 journal. De principer som tagits fram och tillämpats för gruppering och sorteringsordningen av analyserna finns beskrivna i detta dokument. Denna sorteringsordning bör initialt användas i de nationella tjänsterna.

Den nationella arbetsgruppen har också sett över en rekommenderad sorteringsordning för antibiotika i resistenstabellen, och den framtagna rekommenderade sorteringsordningen bör införas i LIS, journalsystem samt nationella tjänster.

Avgränsningar

Detta dokument beskriver de principer som tillämpats för gruppering och sorteringsordningen för analyserna i NPÖ-listan inom mikrobiologi och antibiotika. Listan är inte fullständig med alla analyser som används inom klinisk mikrobiologi i Sverige. Den kommer att uppdateras allteftersom fler regioner börjar visa sina mikrobiologiska provsvar nationellt.

Förkortningar

NPU = Nomenclature of Properties and Units

NPÖ = Nationell Patientöversikt

1. Användning av NPU-koder i nationella tjänster

NPU-koderna har en central funktion i NPÖ och 1177 journal vid visning av provsvar och för funktionalitet att gruppera analyser. De NPU-koder som används i NPÖ och 1177-journal förvaltas av Equalis och finns samlade i en lista som kallas "[NPÖ-listan](#)". I denna lista finns det idag över 3000 analyser (2025-11-22) vilka är grupperade i 18 olika grupper (3). Inom klinisk mikrobiologi så är grupperna "mikrobiologi" och "antibiotika" primärt relevanta. NPU-koderna i NPÖ-listan har tre primära funktioner som beskrivs nedan.

1.1.1. Rapportnamn

NPU-koderna styr visningen av rapportnamnen på analyserna i NPÖ och 1177 journal. Om en NPU-kod finns med i provsvaret så kommer rapportnamnet som tillhör NPU-koden att visas i NPÖ och 1177 journal. En förutsättning för att detta skall ske är också att NPU-koden finns i NPÖ-listan. Finns ingen NPU-kod så visas laboratoriets benämning på analysen.

1.1.2. Gruppering av analyser

För att kunna gruppera och jämföra resultat från laboratorieundersökningar så behöver analyserna ha en NPU-kod. I NPÖ-listan är analyserna och dess NPU-koder uppdelade i olika grupper. Dessa grupper används i en vy som heter "kumulativa listan" eller "grupperade analyser" i NPÖ respektive 1177 journal. På detta sätt kan provsvar från olika vårdgivare grupperas/jämföras i relevanta medicinska grupper och visas över tid.

1.1.3. Resistenstabell

För att kunna generera resistentstabeller i NPÖ och 1177 journal så behöver de ingående analyserna (antibiotika) ha NPU-koder och ingå i gruppen "antibiotika" i NPÖ-listan. Gruppen antibiotika används enbart för att generera resistentstabellen och inte vid gruppering av analyser.

2. Sorteringsordning inom gruppen "mikrobiologi"

Inom gruppen "mikrobiologi" så rekommenderas att analyser läggs in enligt följande beskrivna ordning. De respektive grupperna kommer i dagsläget inte att visas i NPÖ och 1177 journal men syftar till att förenkla förståelse för visning och framtida tillägg av nya analyser. Inom respektive grupp sorteras analyserna i bokstavsordning baserat på rapportnamnets "komponent" och sen "system". Om en grupp innehåller ex. bakterier och svamp så sker först en sorteringsordning enligt följande: Bakterier, virus, svamp, parasiter.

Tabell 1. Sorteringsordning och beskrivning av grupper inom mikrobiologi.

Grupp	Beskrivning av grupp
Blododlingar	Analyser för odling av bakterier och svamp i blod.

Grupp	Beskrivning av grupp
Urogenital	Analyser för odling av bakterier och svamp i urin. Gruppen kan även inkludera antigen, antikropp och DNA/RNA analyser i urin för vanligt förekommande bakterier och virus.
Luftvägar	Analyser för bakterier och virus för olika luftvägsinfektioner.
Cerebrospinalvätska	Analyser för olika CNS-infektioner.
Vävnad/punktat	Analyser från vävnad och punktad.
Hud/mjukdelar/sekret/öga/öron	Analyser från hud, mjukdelar, sekret, öga och öron.
Resistenta bakterier	Analyser för påvisning och karaktärisering av bakterier med antibiotikaresistens eller andra resistensmekanismer.
Feces	Analyser i feces för att detektera infektioner i mage/tarm.
Serologi	Antigen och antikrops-analyser för bakterier, virus, svamp och parasiter.
Hepatit/HIV/HTLV	Analyser för hepatit, HIV och HTLV.
Virus i blod, RNA/DNA	DNA/RNA analyser i blod för virus.
Mykobakterier	Analyser för mykobakterier.
STI	Analyser för sexuellt överförbara infektioner.
Övrigt bakterier och virus	Övriga analyser för bakterier och virus.
Svamp	Övriga analyser för svamp.
Parasit	Övriga analyser för parasiter.

3. Sorteringsordning inom gruppen "antibiotika"

NPU-koderna i gruppen "antibiotika" används enbart för att kunna visa resistenstabellen i NPÖ och 1177 journal. Hittills har antibiotika i resistenstabellen visats upp i bokstavsordning. I samband med detta arbete undersökte den nationella arbetsgruppen hur det ser ut i LIS och journalsystem i landet och sorteringsordningen varierar. I vissa fall används bokstavsordning och i andra fall använder man en gruppering av antibiotika. En önskvärd sorteringsordning är en där man i princip följer samma ordning som EUCAST:s brytpunktstabell. Denna ordning är också väldigt lik den ordning som används i RAF:s antibiotikakompendium. Ett undantag som gjorts för

sorteringsordningen i antibiotika-gruppen är att PcV ska vara överst av penicillinerna, och att azolerna ska vara överst av svampmedlen. Frågan kring rekommenderad sorteringsordning har varit ute på remiss hos följande intressenter tre intressenter; RAF (Referensgruppen för antibiotikafrågor), Strama (samverkan mot antibiotikaresistens) samt SILF (Svenska infektionsläkarföreningen). Alla tre rekommenderade enhälligt att en gruppordning bör användas då det är av stor betydelse för läsbarhet och medicinsk säkerhet i vilken ordning som antibiotika presenteras i svarsrapporten. Tabellen nedan visar rekommenderad sorteringsordning. Denna ordning bör införas i NPÖ-listan som Equalis tillhandahåller och att nationella tjänster anpassar sorteringsordningen därefter.

Tabell 2. Rekommenderad sorteringsordning för antibiotikagrupper.

Grupp
Penicilliner
Cefalosporiner
Karbapenemer
Monobaktamer
Kinoloner
Aminoglykosider
Glykopeptider
Lipoglykopeptider
Makrolider, linkosamider och streptograminer
Tetracykliner
Oxazolidinoner
Övriga antibiotika
Tuberkulosmedel
Svampmedel
Virusmedel

4. Referenser

1. Brattsand G, Allander T, Bark N et al. Logisk presentationsordning för laboratoriesvar skulle underlätta. [Lakartidningen.se 2024-09-13](https://lakartidningen.se/2024-09-13)
2. Svensk förening för klinisk kemi; Tjernberg I, Brattsand G, Zelvyté I, et al. [Rekommendationer för postanalytiska fasen – klinisk kemi](#). Version 3.4. 28 jul 2021
3. Equalis. [NPU i Ineras tjänster NPÖ och Journalen](#)